HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Cena Abwiestak:

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 100 (192) Hod II. Wilnia. 14 śniežnia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Oficyalnaje apawieščeńnie.

13. XII. Zhodnie z umowaj, siahońnia na fronci feldmaršałka Leopolda Bawarskaho pačynajucca pierehawory ab zamireńni, jakoje pawinno zamianić ciapierašni pieraryŭ wajennych čynnaściej.

13 śniežnia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Ad Diksmujdena da Lis i na poŭdni ad Skarp momentami žywiejšaja bajewaja čynnaść. Na uschodzi ad Bilkur našy wojski ŭziali ŭ pałon 6 aficeraŭ i 84 sałdataŭ.

Miž Mewr i Wandujl wostryje užo ŭčora artyleryjskije bitwy siahońnia ranicaj ješče uzmacawalisia.

Na poŭnačy ad S. Kanten ahoń hetak sama krapčeŭ.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Na kongressie partyi socyał-rewolucyonieraŭ akančacielna addzieliłosia lewaje kryło ad prawaho.

BERLIN. (W.T.B.). Wajennyje wydatki Italii 30 wieraśnia dachodzili biezmała 26 miljardaŭ lir. Ciapier jany uzraśli da 30 miljardaŭ, i hetak hasudarstwienyje daŭhi Italii, katorych było ŭ pačatku wajny 15 milijardaŭ ciapier uzraśli da 45 miljardaŭ, a nacyonalnaje mieńnie Italii ŭ najlepšym zdareńni aceniwajecca na 100 miljardaŭ.

PARYŽ. Kamera pryniała hetkije zaprosy:

1. ab tajnych umowach sajuźnickich uradaŭ biaz wiedama francuskaho parlamentu;

2. ab palitycе francuskaho uradu u adnosinach da Rasiei.

3. ab pałažeńni Francii s pryčyny razwału rasiejskaho frontu:

4. ab pomačy, jakuju Francija akaže Rasiei, kab apošniaja iznoŭ pryłučyłasia da sajuznikoŭ.

ROTTERDAM. «Times» damahajecca padrobnaho dośledu pryčyn razhromu anhličan na zachodnim fronci. Hazeta winawacić hłaŭnakamandujučaho Hega, kažučy, što jon trabiŭ pratekciju swaim znajomym służačym.

LONDON. Nižniaja Pałata. Bonar Loŭ miž inšym skazaŭ:

Paśla mir pramyšlenaści ŭsich staron budzie ciažka zdawolić swaje patreby syrych materjałaŭ; — nichaj že worahi našy pamiatujuć, što, čym daŭžej budzie trywać wajna, tym mienš syrja astaniecca dziela razdziełu, asabliwa zatym, što sajužniki pierš za ŭsio zdawolać swaje patreby.

LONDON. Nižniaja Pałata. Pry žadańni nowaho wajennaho kredytu na 590 miljonaŭ funtaŭ sterlingaŭ Bonar Loŭ zajawiŭ, što ŭsie kredytu za hety hod razam dachodziać 2 450 miljonaŭ funtaŭ sterlingoŭ. Za apošnije dwa miesiacy dziennyje wydatki dachodzili 6.794.000 funt. sterl. i na 1 393. 000 f. st. wialikšyje spadziewanyje wydatki.

LONDON. «Daily Expr.» u doŭhaj staćci zwiertaje uwahu Llojda Džordža na uzrost niebaspiečnaści. Hazeta predłahaje Llojdu Džordžu naznačyć nowyje wybary, kab atrymać ad narodu paŭnamoćče wiaści wajnu da pabiednaho kanca. Jość niebaspieka, što pry nowym hałasawańni gabinet Llojda Džordža wyjdzie u adstaŭku i budzie zamienjen gabinetam Askwida.

MADRYD. S pryčyny admowy uradu naznačyć burmistroŭ u wialikšyje miesty miestowyje rady sami pawybirali swaich burmistroŭ. U Barcelonie wybran haława radykałaŭ, Roša; wybar jaho zrabiŭ wialikaje ŭražeńnie na palityčnyje kruhi. Bajacca nowaj baraćby miž monarchistami i worahami ich. Narod adnosicca da ministerstwa nieprychilna.

BERLIN. (W.T.B.). Adna z našych padwodnych łodak iznoŭ zatapiła kala Anhlii 35.000 tonn.

Pieretrywajem!

U hety pierachodny čas, kali wa žycca sprawa wajny, ci mira, a razam s tym i sprawa budučyny našaho kraju i narodu biełaruskaho, — nima dnia, kab nie uznimalisia niet wiedama skul samyje roznarodnyje čutki i hutarki, to radosnyje, to iznoŭ sumnyje. Hetyje hutarki i čutki — u bolšaj čaści zusim pustyje i niepadobnyje da wiery — najlepiej pakazwajuć, jak horača narod pierežywaje hety historyčny moment.

Dy heta — zrazumiełaja reč. Bo ad taho, jak ułožacca warunki našaho dalejšaho bytu, zaležyć uwieś chod našaho žyćcia. Bo taja pierastrojka, jakaja adbywajecca siahońnia, mo' užo nie paŭtorycca na doŭhije hady...

Sprawa mira, sprawa budučyny našaho Kraju — nie takije prostyje, jak mo' kamu zdajecca. Tut zychodziacca ekonomičnyje, palityčnyje i stratehičnyje interesy abiedźwych wajujučych staron, dy roznarodnyje interesy čyślenych hrup i kirunkaŭ tutejšaho hramadzianstwa. I kali-b apošnije ŭdałosia pahadzić na hrunci zdarowaj krajowaj palityčnaj idei, dyk pieršyje nie zależać ad hramadzinstwa našaho kraju i nie kaniečnie pojduć nasustreč našym žadańniam.

Nima słoŭ: ad formy taho hasudarstwienaho ładu, jaki ŭ nas zapanuje, zaležyć žyćcio i budučyna žywučych u im narodaŭ. Ale hranicy i formy hasudarstw — heta reč zmiennaja; niazmiennymi i wiečnymi astajucca žywyje narody.

Woś, razdzieleny wajennym frontam biełaruski narod, katory wyjawiŭ swaju žyćciowuju siłu i tut, i pad Rasiejej, naležyć da takich žywych narodaŭ, katorych nichto i ništo zniščyć nie zdaleje. I heta świadomaść u sučasny pierachodny čas pawinna dać nam tuju ŭnutrenuju moc i spakoj, jakije asabliwa patrebny ciapier, kali roznarodnyje čutki i hutarki, ab prawilnaści katorych trudna sudzić, lohka mohuć zwiaści z darohi ludziej pałachliwaho serca i małoj wiery. Narod naš u najciažejšych warunkach, u najstrašniejšaj niawoli pieretrywaŭ staiećcia i iznoŭ paŭstaŭ da žyćcia. I jon i dalej budzie žyć, u hety historyčny moment napružyć swaje siły, kab dajści spaŭnieńnia swajho palityčnaho ideału, i zdabudzie sabie wolu, i dolu, i ščaście!

Ci Senčykouski byu biełarusam?

Biohraf Senčykoŭskaho, A. Žyrkiewič, powien histeryčnaho zachwytu dla swajho „hieroja“: zawiduje jon, kab, barani Bože, jakaja inšaja nacija nie zamanuła paličyć «отца Фердинанда» za swajho. Urešci, ničoha ŭ hetym dziŭnaho: bo ab honar nazywacca baćkaŭščynaj Homera starałosia až siem hreckich miest... Z druhoha boku, saŭsim nia dziŭna nam, što palaki dahetul nie wykazywajuć najmienšaj achwoty pryznacca, što rod Senčykoŭskich, katory, choć kaliś byŭ «hreckaho abradu», a znače pachodžeńnia ruskaho, adnak atrymaŭ šlachectwo, herb, nowaje najmieńnie, mowu, aświetu, kulturu i ŭsiakaje inšaje da[?]o z hojnaj polskaj ruki, dyk *palakam* najsłušniej pawinien być nazwany.

Histaryčnym protoplastam hetaho rodu jość niejki Piotr Senk, charužy za Zyhmonta III. U pačatku XVII wieku adwažna biŭsia jon sa šwedami i paŭ na poli bitwy, pryčym płachtu zaŭziata baronienaj charuhwi znajšli u jaho pad adzieńniem. Za hety hierojski čyn Senk byŭ nobilitowan — atrymaŭ dziedzičnaje šlachectwa. Z hetaho času rod hety mieŭ piečatawacca „Jastrabcom», jak padajuć radawody. U skoraści s Senka staŭsia Senčykoŭski, — drugi užo etap u pastupiennym polščeńni rodu, što, kali chočem wieryć samomu Senčykoŭskamu, na pačatku nasiŭ najmieńnie «Suk». Hetak, śledam inšych rodaŭ, Senčykoŭskije polščylisia, pakul spolščylisia biezmała saŭsim. Dyk kałyska apostała rasiejskaj mowy stajała ŭžo u *polskim starašlachockim domie* p. Eustachaho Senčykoŭskaho na toj čas administratara ŭsich majetnasciej nowahrudzkaho maršałka, Rudułtoŭskaho. Akuratnaść wymahaje skazać, što matka Senčykoŭskaho, była dačkoj unijackaho parocha Konachowiča. Adnače, majem raciju sumniewacca, ci ruskaść kudzieli była šmat hłybiejšaj, jak ruskaść mieča, bo ahulna wiedama, što i najbolš da unii prywiazanaje duchawienstwo, i toje, što jaje tak haniebna zdradziło pierad krywawym jaje zmierkam na Biełarusi, było niemal u sucel spolščenaje.

Baćka Senčykoŭskaho chryściŭ swaich synoŭ: adnych u kaścieli, druhich u cerkwi... Dziela hetaho wiedajem ab prestaŭnikach rodu Senčykoŭskich, naležačych da łacinskaho abradu. Ich mahiły jość na Rosie u Wilni, a najmieńnie žywych čytali my časam na hrankach časopisiej polskich. Adhak niwodzin z hetych patomkaŭ nie wykazywaŭ i najmienšaj achwoty zaznačeńnia daŭnaj ruskaści swajho rodu, — naadwarot — uważali siabie i uważajuć za radawitych palakoŭ. Haworučy a Senčykoŭskich, jak ab rodzie, majem zatym sprawu z rodam saŭsim *polskim, pawodle terminalohii tutejšaj polskaj pressy*, terminalohii skwapliwa stasawanaj u hetulki inšych *identyčnych* zdareńniach. Zhetul adkaz na pytańnie: «*Ci Senčykoŭski byŭ biełarusam?*» sa stanowišča gienealohičnaho wypaść pawinien *piarečačyj*, choć, ščyra kažučy, moh jon i pawinien byŭ, jak uradženiec Nawahrudčyny, jak čeławiek zwiazanyj s krajem,

ličyć siabie za biełarusa, prynamsi ŭ krajowym hetaho słowa značeńni.

Pamaŭzliwaść da orderoŭ i pensii, aspiracii materjalnyje i hetamu padobnyje rečy zawiali u abojmy schyzmy i rasiejskaj dzieržaŭnaści nie adnaho nawat s pamiž ksiandzoŭ — karaniaraŭ, ale nia mudra byłoby zatoje zniewažać imia „palak“!

Ale može s prawodnaj idei, pierakonańnia i sympatii a takže sa swajej dziejacielnaści Senčykoŭski može być paličeny za Biełarusa?

Wielmi bahaty materjał s pieršaj ruki, sabrany u dwu tamowaj pracy Žyrkiewiča ab Senčykoŭskim, najwyražniej świedčyć ab wydatna rusafilskaj dziejacielnaści «kanonika». Zrešta najlepiej wiedali ab hetym usie sučasnyje jamu, što z im znalisia, nawat žyŭšyje zahranicaj. Knapinski, prafesar Krakaŭskaho uniwersytetu, u adkrytym liscie da Senčykoŭskaho wykidaje jamu rusafilskuju dziejacielnaść. Wiedała i stalica Apostolskaja ab istotnych badkach carskaho słuhi, bo Senčykoŭski byŭ najpierš *plus russe que le meme tsar*. «Изъ за русскаго языка“ było kličam ŭsiej jaho niahodnaj raboty. Wialikaruskuju mowu nazywaje jon čułymi sławami — kštałtam «природный», «мѣстный», „отечественный“ «государственный», «чисто русскій» i tak dalej. Hetu rasiejskuju mowu pašyraŭ Senčykoŭski dzie tolki moh...

A jak naš «muraŭjowiec» kaže ab sabie? Paŭsłuchajmosia: «Я ревностный русскій патріот и готов всѣм пожертвовать за Отечество и Государя» (I str. 134), «истинно русскій и вѣрноподданный» (I str. 285) i t. d. Hety «избыток горячности» pryčyniaŭ kłopat nawat rasiejskaj administracii 70-80 h. h. Ale Senčykoŭski nia tolki chacieŭ atmaskowić kaścicł, jon niedwoz ačna kirawaŭsia, kab jaho aprawasławić (II passim). Jaho aružžem i sposabam była mowa rasiejskaja a nie biełaruskaja, jakaja jaho saŭsim nie cikawiła i jakoj jon blizka saŭsim nie ŭžywaŭ. Bo jak i siahońnia, była heta mowa «małych taho świetu»... Dyk s cełaj niby biełaruskaj dziejacielnaści Senčykoŭskaho astajucca tolki adny nazowy i terminy, jak «Biełaruś», „biełaruski“ i ničoha bolej. Čaho warta hetkaja biełarusčyna, pakumanaja z žandarami i stanawymi, wiedajem s prykładaŭ świežaj daty, z raboty prawicielstwiennych parabkoŭ, jak naprykład Sałaniewiča, Kawaluka i inšych. S sučasnym sabie biełaruskim rucham, jaki wypływaŭ z nikoli niepieredaŭnienaho prawa žywoha narodu da samaistnaho bytu i razwićcia, jak ruččej s krynicy, Senčykoŭski nia mieŭ ničoha supolnaho, naadwarot byŭ jaho *najniebaspiečniejšym woraham i praciŭnikam*.

U acenie „Senčykoŭščyny“ s punktu katalickaho nima nijakich rožnic i nia može być siarod katalikoŭ. Na supraciŭnych stanowiščach jaje znajšlisia palaki i «окраинные дѣятели», padobnyje da Žyrkiewiča. Kali pieršyje swaju pahardu da «apostała schyzmy» wyražali ŭ znanym dwuwieršu: «Czy na Litwie, czy na Rusi, Sęczykowski wisieć musi», Žyrkiewič chacieŭ by bačyć pamiatnik swajho hieroja na adnym s placaŭ Wilni...

Adny i druhije u tym ŭsložtaki zychodziacca, što chacieliby kaniečnie nam, biełarusam, nakinuć jaho za patrona. Budziem adnak s cełaj enerhijej i pierakonańniem baranicca suproć padobnych zakidoŭ i tendencij, jakije rodziacca z niewiadomaści rečy, i časta sa śwladomaj złoj woli.

Adam Saładuch.

U Wilni i wakolicach.

× **«Kultura biełarusau“.** Na hetkuju temu prafesar Kuršmann pračytaŭ 12 śniežnia lekciju. Zmiest jaje, u karotkich sławach, hetki.

Biełarusy pierad wajnoj byli zusim mała wiadomy. Užo niejasnaść pytańnia ab ich čyśle, katoraje ŭ literatury abličali ad 5 da 9 miljonaŭ, pakazwaje, jak mała zanimalisia imi. Ich ziemla — dawoli abšyrnaja i adnosicca da litoŭskaho abšaru, jak 4 da 5 (!? Red. „Hom.“). Užo ŭ pačatku swajej historyi jany padlehali litwinom. Jany byli chryścijanami šmat raniej za litwinoŭ i mieli hramatnaje duchawienstwo, katoraje pastawiło stara-biełaruskuju mowu na stanowišče uradowaj waŭsiej Litwie. Hetaj stanowišča biełaruskaja mowa zachawała da X VI stalećcia Biełaruskaja nacyonalnaja literatura — nie abšyrnaja, i tolki u samych apošnich časach uzniaŭsia biełaruski nacyonalny ruch. Cikawaść, jakuju budzić hety narod u niemcaŭ, wyzywajuć staradaŭnyje formy žyćcia, napaminajučyje stara-niamieckije. Wajna zniščyła mnoha zdabytkaŭ biełaruskaj narodnaj kultury.

Praf. Kuršmann ilustrawaŭ swaju lekciju čyślenymi tumannymi abrazami —z roznych halin biełaruskaho žyćca.

× **Tawarystwo «Zełak»** za miesiac listapad wydało biezpłatna dla biednych dziaciej 6300 litrowych porcij zupy i 2400 ćwierć funtowyje porcii chleba.

U hetym miesiacy Tawarystwo atrymało ad miestowaho uradu pomač žyŭnaściu na 50 dziaciej, a 20 dziaciej prakarmiło s prywatnych achwiar; s prywatnych achwiar pakryty wydatki na dalejšaje ustrojstwo prytułku, apał i aświatleńnie.

Dahetul pry prytulku sarhanizowany takije majsterni: cerawańnia bializny, šyćcia botaŭ z dreŭlanymi padešwami i klejeńnia papierowych miašečkoŭ dla kram.

Adčuwajecca hwałtoŭnaja niedastača adziežy i paścieli dla dziaciej, i Tawarystwo zmušeno zwiarnucca da hramadzkaj achwiarnaści s prośbaj pamahčy adzieć dziaciej.

× **Hadaŭščyna.** 12 śniežnia minuŭ hod ad času pieršaho mirnaho predłažeńnia niamieckaho Imperatara, katoraje, jak wiadoma, było adkinuto ŭsiemi sajužnikami.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była (pawodłuh Celsija):

	najwysz	najniž.
9—10	— 4,0	— 8 0
10—11	— 5,9	— 10,0
11—12	— 4,0	— 6,0

Z USIAHO KRAJU.

BIEŁASTOK. Złądziejam iznoŭ papali ŭ ruki try wialikije ramiennyje pojasy canoj kala 10.000 m.

KRASNASTOK. Nieŭdalečku ad stancii Harasimowičy, miž Aŭhustowam i Hrodniaj, jość žanočki manastyr Krasnastok, ŭ katorym u pačatku wajny było kala 400 manašek. Najbolš wydatnaja pamiatka ŭ Krasnymstoku — heta kaścioł s času dominikanaŭ.

Hdzie raniej žyli bahabojnyje manaški, tam cापier sidziać niamieckije sałdaty. Naiwialikša a cennaść manastyra—abraz Maciery Bozaj u darahoj aprawi —wywieziena ŭ Maskwu. Inšyje cennaści zrabawany pry adstupleńni rasiejcaŭ. U cerkwi wisić ebraz a Serafima, abjaŭlenaho za panawańnia Mikałaja II światym. Serafim žyŭ u čast Aleksandra I, wielmi šanawaŭšaho hetaho manacha.

SAKOŁKA. Tut pamier nieŭ-padzieŭki pawietowy školny inspektar leitenant Pašek, katory zanimaŭ swajo miejsco ad 18 krasawika 1916 h.

SUWAŁKI. U adnaho tutejšaho cyrulnika pry Pieciarburskaj wulicy pallicije areštawała wialiki zapas biezbanderolnych sierčykoŭ, spirtu dziela paleńnia i tualetnaho myła.

JANUKIŠKI, Władysławoŭsk. paw. Sielanin Jonas G. dastaŭlaŭ u Kreisamt zbiranaje małako. Mirawy sud zasudziŭ jaho na 300 m. štrafu.

MIEŹANCY. Niezamužniaja M. uradziła ŭ letku 1915 h. dzicia. Pawodłuh jaje słoŭ, dzicia henaje pamierło chutka paśla naradzin. U letku 1916 h. jana iznoŭ chadziła ŭ ciažku i radziła ŭ śniežniu ci lutym sioletniaho hodu, dy zabiła dzicia ŭraz že paśla naradzin. Na sudzie jana zajawiła, što bačka dziciaci — syn sielanina, Jazep W. Sud pryznaŭ, što chłapiec nie cikawiŭsia dolaj ašukanaj dziaŭčyny i dziciaci i, prynimajučy pad uwahu zmiahčajučyje winu akaličnaści, zasudziŭ M. tolki na 6 miesiacoŭ u wastroh.

MARJAMPOL. 7 śniežnia tut zhareŭ tartak i młyn Gienša. Apryč cennych mašyn zhareli wialikije składy z drewam i zapasy zbožža.

KOUNA. Redakcija «Kownaer Ztg.» arhanizawała wystaŭku štukarstwa pad nazwańniem «Kownaer Bilderschaŭ» („Kowienski ahlad abrazoŭ»). Jano choče dawiaści, što nia hledziačy na ŭsie ciažary wajennaho času artystyčnaja tworčaść nie spyniłasia.

KOŬNA. 7 śniežnia katalicki wajenny kapelan Kirštein wyratawaŭ z wady z Niomana tanuŭšuju kabietu.

KUPIŠKI. Zhareŭšaja ŭ lipni elektryčnaja stancija adbudowana i pačała pracować.

MITAWA. Paŭnoč a - zachodnije wietry za apošnije dni wyzwali pawodku i ŭ Mitawie. Wody Aa i Dryksy, spynienyje praciŭnym naporam z mora, zatapili mitaŭskuju dalinu, abiarnuŭšujusia ŭ abšyrnaje woziero—more.

TUKKUM. Tut adkryŭsia prytułak dla biednych.

WIESTKI Z RASIEI.

CARSKAJE SIAŁO. Japoński pasoł zajawiŭ ad imi japonskaho uradu, što Japonija ničoha proci Rasiei s pryčyny apošniaho pawarotu ŭ jaje palityce nie maje.

KOPENHAGA. Demobilizacija rasiejskaj armii pačałasia.

Hienerał Čerbatow, naznačeny za hłaŭnakamandujučaho, upaŭnamočen wiaści pierehawory ab miry.

PIECIARBURH. (Reŭter). Anhlicki pasoł Bukanen pryniaŭ predstaŭnikoŭ rasiejskich hazet. Jon wyskazywaŭ spohad Anhlii rasiejskamu narodu, zmučenamu wajnoj i ahulnym biezładździem s pryčyny rewolucii. Pasoł dalej skazaŭ: „My nie majem niepryjaźni i nia dumajem ab karańni ci gwałtach nad Rasiejej, kali jana zrobić separatny mir. Narady rady narodnych kamisaraŭ z worahami pačalisia biaz zhody sajužnikoŭ i z hetaj pryčyny stanowiać narušeńnie umowy z wieraśnia 1914 h. My nia možem prystać na toje, što umowa s samadzieržaŭnym uradam nie abawiazywaje demokratyčnaho uradu. Ale my nia chočemo apiracca na našy prawy u adnosinach da sajužnika, katory bolš nia choče iści razam z nami.

„Dahetul ni adzin niamiecki dyplomat ješče nie zajawiŭ, što niamiecki imperatar abo niamiecki urad pryznajuć idealy rasiejskaj demokracii. Pierehawory ab zamireńni wiadučca ciapier nie z niamieckim narodam, a z niamieckimi samadzieržawijem. Mir, kataraho dabiwajecca niamiecki imperatar, heta niamiecki mir panawańnia.

«Biez anhlickaho fłota i anhlickaj armii rasiejski urad nia mieŭ by rewolucii i nia mieŭ by woli. Pałažeńnie anhlickich paddanych u Rasiei — niezawidnaje.

«Pramowy proci Anhlii i sproby wyzwać u našaj staranie rewoluciju tolki uzmacawali u anhlickim narodzi pastanowu bicca da kanca».

KOPENHAGA. Lenin manicca addać sprawu zamireńnia ustanoŭčamu sejmu dy hetak zniać s siabie adkaz za jaho.

PIECIARBURH. (P.T.A). Urad nie apublikawaŭ dekretu ab niewažnaści zahraničnych pazyk. Sprawa idzie tolki ab stacciu hazety bolšewikoŭ „Prawda“.

ŠTOKHOLM. Iskrowaj telehramaj bolšewicki urad apawieščaje:

Usia ziemla z damami, haspadarskimi pryładami i skacinaj abjaŭlajecca hramadzkaj ułasnaściu i addajecca ziamielnym kamisijam. Urad apawieščaje pryncyp, što ŭsie damy naležać da narodu, — dyk dziela swajej že karyści sielanie pawinny pakinuć rujnawańnie ich i rabunki. Sielanski i šlachocki ziamielnyje banki zakryty; ŭsie sprawy ich pierachodziać da hasudarstwienaho banku.

LONDON. „Daily News“ piše s Pieciarburha, što na zjeździ sielan za prahramu bolšewickaho uradu ab razdzieli ziamli ŭ Rasie, demobilizacii i i tojčasnym miry padadzieny 482 hałasy, a proci jaje — 381.

Urad pryznaŭ niewažnymi ŭsie dadzienyje ŭ časi wajny koncesii na ekspłuataciju lasoŭ, kapalniaŭ i t. p.

Haława kadetaŭ, Milukow, prapaŭ niet wiedama dzie.

Nienawiść da anhličan u Rasiei ŭsio uzrastaje. Pryjšoŭšyje u operu anhlickije aficery s pryčyny warožych adnosin publiki byli prymušeny pakinuć swaju ložu. 40 anhlickich inženieroŭ, monteroŭ i t. p. pryjechali z Urała, bajučysia warožych adnosin rabotnikoŭ.

PIECIARBURH. (W.T.B.). Na ŭsieńkim paŭnočnym fronci wybary ŭ ustanoŭčy sejm zakončeny. Mieńšewiki atrymali kala adnej sotnaj časci ŭsich hałasoŭ, socyałrewolucyoniery—trecinu, bolšewiki bolš za pałowu. Ustrymałasia ad padačy hołasu šostaja čaść wybarščykoŭ.

ŠTOKHOLM. „Dzień“ danosić, što ŭ Saratawie wybran u ustanoŭčy sejm b. minister-prezydent Kierenskij.

BERN. Za rasiejskaho ministra ŭnutrenych dzieł naznačen Pietrowskij, a za pamočnika jaho — Muranow. Abodwa — deputaty apošniaj Dumy.

Hienerał Bonč-Brujewič naznačen za načalnika hienieralnaho štabu.

KOPENHAGA. Ukrainskaja rada pierewahaj 29 hałasoŭ proci 8 wyskazałasia za tojčasnaje zamireńnie.

APARANDA. Nowy hramadzki urad Finlandzii pad kiraŭnictwam Swinchuwuda apawieściŭ niezaležnaść Finlandzii. Heta, zdajecca, budzie najbolš demokratyčnaja respublika na świeci. Finlandzija spadziajecca, što dzieržawy pryznajuć jaje niezaležnaść.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Wiestki Hawasa, Reŭtera i karespandentaŭ sajužnickich hazet ab addzialeńni Sibiru i pryznańni tam cara — zusim niazhodliwy s praŭdaj.

Kaŭkaz znachodzicca ŭ rukach hłaŭnaj rady rab. i sałd. Hłaŭny rabotnicki centr i pierewažnaja čaść harnizonaŭ stajać za bolšewikoŭ.

PIECIARBURH. 16 listapada ŭ ministerstwo zahraničnych spraŭ pryjšła bulla Papieža ab naznačeńni wilenskaho biskupa barona Edwarda Roppa arcybiskupam mahiloŭskim i mitrapalitam usich katalickich kaściołaŭ Rasiei.

Sufrahan mahiloŭski, ks. biskup Cieplak, naznačen za biskupa adbudawanaj minskaj dyecezii.

Wiesnawaja rewolucija zniała z biskupa Roppa puty, uzłoženyje na jaho ŭ swaim časie carskim prawicielstwam, i dała jamu mahčymašć pryniać wydatnaje učašcie ŭ pracach tak-zwanaj likwidacyjnaj kamisii. Apracowany im prajekt adbudowy biezpraŭna skasawanych minskaj i kamienieckaj dyecezij byŭ pryniat tymčasowym uradam. Jość nadzieja, što naznačeńnie biskupa Roppa na katalickuju metropoliju dla ŭsiaje Rasiei ŭ poŭnaj miery spoŭnić usie spadziewańnia katalickaho świetu, jakije ŭ hety krytyčny moment zwiazywajucca z asobaj, zaniaŭšaj hetaje ważnaje stanowišče. («Germania», № 567 s 7.XII. 1917).

Rasieja i Niamieččyna.

BERLIN. (W.T.B.). Ab pierahaworach ab zamireńni na uschodnim fronci apawieščajuć:

U hłaŭnaj kwatery hłaŭnakamandujučaho na ŭschodzi pry razhladzie paŭnamočyj wyjawiłosia, što abiedźwie starony upaŭnamočeny wiaści pierehawoty tolki ab zamireńni, a nie ab miry. Rasiejskije deputaty predłažyli zrabić zamireńnie dla ŭsich armij na ŭsich frontach. Na heta my nie mahli prystać, bo predstaŭnikoŭ sajuźnikoŭ Rasiei nie było, a rasiejskije deputaty nie byli ŭpaŭnamočeny hawaryć ad imi sajuźnikoŭ. Tady, na mocy ahulnaj zhody, pačałasia hutarka ab zamireńni miž nami i našymi sajuźnikami — z adnaho boku i rasiejskimi armijami — z druhoha.

Na druhim zasiedańni rasiejskije deputaty padali swoj prajekt zamireńnia. Ich damahańnia čaściu byli zusim nie adpawiedny da ich wajennaho pałažeńnia. Napryklad, jany žadali ačystki astrawoŭ Ryžskaj zatoki, nie predłahajučy sami ŭ jakim-koleču miejscy ŭziać nazad swajo wojska. Dalej jany wymahali ad nas, kab praz ŭwieś čas 6-miesiačnaho zamireńnia našy wojski na ŭschodnim fronci astawalisia ŭ akopach. Jany nie zhadzilisia nawat na toje, kab my ŭziali nazad swaich sałdatoŭ u bolš wyhodnyje kwatery. Wiadoma, my na hetyje warunki prystać nie mahli. Razhledajučy paadzinokije punkty wyjawiłosia, što apryč adnaho punkta, wa ŭsich možna dajści uhody. Punkt, na katorym nielha dajści uhody, heta ačystka astrawoŭ Ryžskaj zatoki ad našych wojsk, ab čym my, wiadoma, nie mahli hutaryć.

Paśla rasiejskije deputaty zajawili, što jany pawinny atrymać s Pieciarburha nowyje instrukcii. Uhoda ab strymańni na 10 dzion bajewoj čynnaści — heta dobry znak dzieła budučyny.

Z usiaho świetu.

ŽENIEWA. Ab pačatku rewolucii ŭ Portugalii nakazujuć:

5 śnieżnia wučni wajennaj škoły ŭ Lissabonie złučylisia s druhimi nieadawolenymi elementami ŭ barach nad portam i miestam. Kamandu nad imi pryniaŭ na siebie padpałkoŭnik Paes, byŭšyj pasoł u Berlinie. Jany pačali abstreliwač haścinicu «Palast», dzie žyli anhlicki i hišpanski pasły dy inšyje dyplomaty. Da ich dałučylisia inšyje wojski. Ciapier Paes maje u swaich rukach wajennuju dyktaturu. Bronienosec «Wasco de Gama» ŭ časie bitwy wielmi paciarpieŭ i zatanuŭ ŭ miełkim miejscy.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

11. XII Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: U Flandryi i ad Skarp da Sommy — ažyŭlenyje artyleryjskije bitwy.

Front niamieckaho Naślednika: Na ŭsim fronci ažyŭlenaja artyleryjskaja bitwa. Pry Kraonn i ŭ roznych inšych miejscach družyny razwiedčykoŭ uziali pałonnych.

Wostryje bitwy na pawietry, asabliwa na francuskim fronci. Našy worahi utracili 11 samalotaŭ i 1 prywiazny latučy šar.

Na ŭschodnim teatry i makedonskim fronci — biez pieramien.

Italjanski teatr.

Naabapoł Brenty i ŭzdouž nižniaho ciačeńnia Pjawe — žywaja artyleryjskaja čynnaść.

---

12. XII. Na zachodnim, uschodnim, i makedonskim teatry — biez wialikšych bitw.

Italjanski teatr:

Na paadzinokich adrezkach miž Brentaj i Pjawe — miejscowyje bitwy, ŭ katorych my ŭziali pałonnych.

Ŭ listapadzi worahi utracili 22 prywiaznyje latučyje šary i 205 samalotaŭ, u tym liku 85 za našym frontam. My utracili 60 samalotaŭ i 2 latučyje šary.

Kala wajny.

LONDON. (Reŭter). *Nižniaja Pałata.* Bonar Loŭ zajawiŭ, što Jerusalim paddaŭsia anhličanam.

BERLIN. (W.T.B.). Dabrawolnaja ačystka Jerusalima adbyłasia s pryčyny žadańnia niedapuścić krywawych bitw u światym dla ŭsich narodaŭ miejscy. Stratehičnaho značeńnia hetaje miesto nie maje. Našy sajuźniki wiedajuć, što my staim na ich staranie i što los Jerusalima nie razwiazan siahońniašniaj udačaj anhličan.

BERLIN. (W.T.B.). Adzin z našych marskich samalotaŭ 11 ś i žnia pieradabiedam zništožyŭ anhlicki latučy karabel C 27, katory, raŭčysia, zwaliŭsia ŭ more.

BERLIN. (W.T.B.) Adna z našych padwodnych łodak u Atlantyckim akianie zatapiła 12.000 tonn.

WIENA. U nač z 9 na 10 śnieżnia warožymi torpedami zatoplen naš stary bronienosiec «Wien». Blizka ŭsie ludzi wyratawany.

BERLIN (W.T.B.). Adna z našych padwodnych łodak zatapiła u Atlantyckim akianie try parachody i adzin parušnik.

ABWIESTKI.

Kupiaju (prywatna) cennaści: perły, darahije kamni, załatyje i srebnyje rečy, hadzinniki, antyki, ... kwity i štučnyje zuby. Płaču najwyšejšyje ceny. Tatarskaja 20, kw. 17. — POČIER

Maryja Możejko, wučycielka uradowaj žanočkaj himnazii, šukaje jakoj-koleču raboty. — Majowaja 24.

KNIŽKI DLA SZKOŁ:

Biełaruski lementar	6 „
Беларускі лемэнтар	6 „
Pierszaje czytańnie	6 „
Першае чытаньне	6 „
Haściniec dla małych dzietak	5 „
Другое чытаньне	25 „
Karotki katehizm	10 „
Karotkaja historyja światаja . .	20 „
Karotkaje wyjaśnieńnie abradoŭ R. Katalickaho kaścioła .	15 „
Kantyčka	15 „
«Boh z nami», knižka dla nabažeństwa	40 „
Zadačnik dla pačatkowych škoł hod I	15 „
Задачнік для пачатковых школ год I	15 „
Zadačnik dla pačatkowych škoł hod II i III	40 „
Гутаркі аб небе і зямлі . . .	15 „
Karotkaja historyja Biełarusi . .	60 „
Кароткая гісторыя Беларусі	60 „
Першая чытанка	25 „
Rodnyje zierniaty. Knižka dla školnaho čytańnia hod II i III. U aprawie 1 r., biez apr.	.85 „
Jak prawilna pisać pa biełarusku	10 „

Wilnia, Zawalnaja 7.

Biełaruskaja Kniharnia

Apawieščeńnie.

1, **Tymčasowyje świedoctwy $4^1/_2$ % oblihacij skarbu VI Wajennaj Pazyki** možna zamianić na pastajannyje świedoctwy s pracentnymi kuponami, pačynajučy ad

10 śnieżnia hetaho hodu.

Zamiena adbywajecca ŭ „Umtauschstelle für die Kriegsanleihen" Berlin W 8, Behrenstrasse 22. Apryč taho ŭsie addziely Hasudarstwienaho Banku, ŭ jakich jość kassy, biez niakaj płaty mieniajuć ich da 15 lipnia 1918 h. Paśla hetaho terminu tymčasowyje świedoctwy možna zmianić tolki biezpasredna ŭ «Umtauschstelle für die Kriegsanleihen» ŭ Berlinie

Tymčasowyje świedoctwy treba padawać pry spisie ich pawodłuh cennaści, a ŭ mieżach adnej cennaści—pawodłuh numeroŭ u pamienionych ustanowach u raničnych hadzinach čynnaści ich. Blanki dzieła spisaŭ možna atrymać wa ŭsich addziełach Hasudarstwienaho Banku.

Predpryjemstwy i Kassy pawinny padawać tymčasowyje świedoctwy, staŭlajučy swajo klejmo s prawaho boku nad numeram.

2. Zamiena tymčasowych świedoctw na 5% daŭhawyje oblihacii VI wajennaj pazyki, zhodnie z našym apawieščeńniem s siaredziny minułaho miesiaca, ŭžo adbywajecca ad

26 listapada hetaho hodu

u «Umtauschstelle für die Kriegsanleihen», Berlin W. 8. Behrenstrasse 22, a takže wa ŭsich addziełach Hasudarstwienaho Banku, dzie jość kassy.

Značnaje čysło tymčasowych świedoctw I, III, IV i V Wajennych Pazyk dahetul nie zamienieno na pastajannyje świedoctwy s kuponami ad 1 krasawika 1915 hodu, 1 kastryčnika 1916 hodu, 2 studnia, 1 lipnia i 1 kastryčnika sioletniaho hodu, jakije ŭžo pawinny apłačywacca. Waładzielcaŭ dzieła ich že ŭłasnaj karyści pryzywajuć padać ich u «Umtauschstelle für die Kriegsanleihen», Berlin W 8, Behrenstrasse 22.

Berlin, u śnieżni 1917 h.

Reichsbank-Direktorium
Havenstein. v. Grimm.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.